

Barn-och utbildningsförvaltningen

Handläggare: Knut Nygaard
Titel: Avdelningschef
E-post: knut.nygaard@norrtalje.se

Till: Utbildningsnämndens arbetsutskott

Förändring av organisation vuxenutbildningen, NKV

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden beslutar, i enlighet med mål och budget, att från 2024 förändra och utveckla vuxenutbildningen till ett Kompetenscentrum. Förändringen möjliggör för fler kommuninvånare att yrkesväxla genom att alla komvuxkurser övergår till att bedrivas av externa utbildningsanordnare (Komvuxskolor).
2. Ersättningsnivåerna till auktoriserade utbildningsanordnare räknas från och med 2024 upp med en av kommunfullmäktige beslutad uppräkningsnivå. Ersättningsnivåerna kompletteras med ett lokaliseringstillägg för att främja lokal fysisk närvaro av reguljära komvuxutbildningar i Norrtälje kommun.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Förslaget till beslut innebär flera förändringar för Norrtälje kommuns vuxenutbildning (kommunal vuxenutbildning). Förslaget till beslut är en följd av tidigare fattade beslut om utbildningsnämndens verksamhetsplan 2023 samt Norrtälje kommuns mål och budget för 2024.

Förändringen innebär att vuxenutbildningen utvecklas till ett Kompetenscentrum. Kompetenscentrum riktar sig till Norrtälje kommuns alla komvuxelever oavsett vilken Komvuxskola (utbildningsanordnare) som eleverna väljer att studera på. Kompetenscentrum ska erbjuda öppna studiemiljöer, studie- och yrkesvägledning/karriärvägledning, kartläggning och handledning/coaching.

För att bättre möta kompetensförsörjningsbehovet och den enskilda kommuninvånarens behov att yrkesväxla görs en ekonomisk omfördelning inom ramen för vuxenutbildningens organisation. Det innebär att kurser och utbildningar som idag drivs i egen regi kommer att avvecklas och att all utbildning i stället kommer genomföras inom Komvux i extern regi. Det bör noteras att de allra flesta kurser redan idag genomförs hos externa utbildningsanordnare och över 70 procent av eleverna går i utbildning på hos extern aktör. Det ska även noteras att samtliga de kurser som idag erbjuds inom egen regi redan erbjuds av externa anordnare.

För att tydliggöra vuxenutbildningens operativa och strategiska roll för kompetensförsörjningen föreslås Norrtäljes vuxenutbildning få det nya skolenhetsnamnet Norrtälje Kompetenscentrum, vilket även blir det verksamhetsnamn som inkluderar vägledning, Lärcentrum för högskolestudier och de aktiviteter som bedrivs i ramen för det kommunala aktivitetsansvaret.

För att möta de kostnadsökningar som har skett under det senaste året föreslås ersättningsnivåerna för att bedriva vuxenutbildningen årligen uppräknas med av kommunfullmäktige beslutade nivåer. För att främja fysiskt lokal närvaro i Norrtälje kommun kompletteras ersättningarna med det föreslagna lokaliseringstillägget.

Ärendet

Beskrivning allmänt

Norrtälje kommuns vuxenutbildning bedrivs sedan 2018 genom en auktorisationsmodell. En sådan modell tillämpas av flertalet kommuner i Stockholmsregionen och av alla kommuner i norra Storstockholm. Modellen innebär att kurser och utbildningar bedrivs av utbildningsanordnare (Komvuxskolor) men med kommunen som huvudman. Liksom nu sker antagning, vägledning, myndighetsutövning, uppföljning och administration av vuxenutbildningens huvudmannaoorganisation, och framöver kommer detta ske inom ram för Norrtälje Kompetenscentrum.

De allra flesta komvuxkurser som erbjuds av Norrtälje kommun bedrivs av auktoriserade externa utbildningsanordnare. Totalt finns det idag 18 auktoriserade utbildningsanordnare som har en eller flera Komvuxskolor. Bland utbildningsanordnarna återfinns NTI-skolan, Jensen Komvux, KUI, Hermods, Carl Wahren Komvux, ABF, med flera. Under september 2023 läser över 70 procent av de eleverna som antas av Norrtälje kommun på dessa Komvuxskolor.

En av aktörerna med lokal förankring är Carl Wahrens Komvux som bedrivit vuxenutbildning med Norrtälje kommun som huvudman sedan 2020 och som sedan 2023 har utbildningar i både Hallstavik och Norrtälje stad. Under ett par år bedrev även Vaddö folkhögskola komvux med huvudsaklig inriktning på undervisning i SFI.

Vuxenutbildningens utbud av kurser och utbildningar sker till stor del gemensamt i regional samverkan. Detta kommer att förstärkas 2025 genom lagkrav på samverkansavtal mellan kommuner om kursutbud och elevernas fria val. Den 29 juni 2023 publicerade SKR på sin hemsida underlag för samverkansavtal, där det anges att gemensamma prislistor och prismodeller är att förorda för kommunernas framtida samverkan.

Förslaget till beslut innebär inte att kurser och utbildningar slutar erbjudas med Norrtälje kommun som huvudman. Förslaget innebär dock en förändring av utbildningsanordnare. I detta fall upphör den egna regin, Norrtälje Komvux. Den egna regin har inte förutsättningar att erbjuda kurser och utbildningar på samma villkor som andra skolor. Auktorisationsmodellen innebär en ökad flexibilitet genom att utbildningsanordnare har möjlighet att både utöka och minska sitt kursutbud samt att nya utbildningsanordnare kan tillkomma eller befintliga lämna auktorisationen.

Alla de kurser och utbildningar som idag bedrivs i egen regi erbjuds också av andra Komvuxskolor. Här kan särskilt nämnas de vård- och omsorgsutbildningar som erbjuds av utbildningsanordnarna KUI och Medlearn. En av dessa har under 2023 stärkt sin närvaro i Norrtälje genom uppdragsutbildningar inom Komvux för KSON.

Uppdrag i nämndens verksamhetsplan och kommunfullmäktiges budget

Utbildningsnämnden beslöt vid sitt sammanträde 2023-02-22 att anta verksamhetsplan för 2023-2025. I den finns följande beslut om åtgärder:

- *Målområde 1, Översyn och åtgärder för en likvärdig finansieringsmodell inom vuxenutbildning
Utbildningsnämndens VP 2023–2025, sida 12*
- *Målområde 7, Skapa förutsättningar inom befintlig ram så att fler får yrkesväxla
Utbildningsnämndens VP 2023–2025, sida 23*

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde 2023-06-26 att anta Mål och budget för 2024. I den finns följande beslut som påverkar vuxenutbildningens verksamheter:

- *"Utbildningsverksamheten inom vuxenutbildningen ska bedrivas i former som är ekonomiskt hållbara och som möjliggör så att fler kan antas till studier. Alla utbildningsanordnare ska ges transparenta och konkurrensneutrala förutsättningar att bedriva utbildning"*
Mål och budget 2024, sida 71
- *"Skapa ett Kompetenscentrum med möjligheter till coaching/handledning, kartläggning, vägledning och öppna studiemiljöer för komvuxelever samt ge fler möjlighet till yrkesväxling och validering"*
Mål och budget 2024, sida 74

Uppdragen utifrån de politiska besluten är att tillskapa förutsättningar för fler av Norrtälje kommuns invånare att yrkesväxla, att säkerställa likvärdighet i finansiering och att utbildningsformerna ska bedrivas på ett ekonomiskt hållbart sätt.

Ekonomisk omfördelning möjliggör fler studieplatser inom vux

Utifrån utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2023 beslutades att Norrtälje kommun ska tillämpa en likvärdig finansieringsmodell för alla utbildningsanordnare, även för egen regi. Uppdragen var att:

1. *Göra en översyn och åtgärder för en likvärdig finansieringsmodell inom vuxenutbildningen*
Utbildningsnämndens verksamhetsplan, 1.2 effektiv verksamhet, sida 12
2. *Skapa förutsättningar inom befintlig ram så att fler får yrkesväxla*
Utbildningsnämndens verksamhetsplan, 7.1 egen försörjning, sida 23

Förvaltningen gjorde med controllerstöd från kommunstyrelsekontoret en översyn kring en likvärdig finansieringsmodell för Komvuxskolor i såväl egen regi som i extern regi.

Översynen utgick från 2022 års kostnader och ersättningsnivåer och visade på att egen regi inte har ekonomiska förutsättningar att erbjuda kurser och utbildning utifrån en likvärdig intäktsmodell. Kostnaderna för egen regi uppgick till drygt 14 miljoner, medan intäkterna enligt likvärdig finansiering skulle uppgå till drygt 5 miljoner. Detta innebär ett årligt underskott på cirka 9 miljoner kronor. En årlig uppjustering av ersättningsnivåer och ett lokaliseringstillägg förändrar i stort inte dessa ekonomiska realiteter.

Den merkostnaden om cirka 9 miljoner i egen regi motsvarar över 300 distansstudieplatser inom till exempel barn- och fritidsutbildningen. Under 2022 hade vuxenutbildningen över 275 sökande som angav särskilt behov av att yrkesväxla. Över 200 av dessa kunde inte bereda plats, vilket varit möjligt om de 9 miljonerna kunnat frigöras för utbildning. Att växla över till externa anordnare skulle således medge en större volym utbildningsplatser vilket bättre svarar mot det aktuella behovet.

Kompetenscentrum

I mål och budget för 2024 som antogs av kommunfullmäktige 26 juni 2023 beslutades att skapa ett Kompetenscentrum i Norrtälje kommun.

Syftet med ett kompetenscentrum är att underlätta för, och öka tillgängligheten till, studier inom vuxenutbildning för Norrtälje kommuns invånare.

I samband med kvalitetsredovisningen identifierades även en hög andel avbrott, sökande som inte påbörjar sin utbildning och en högre andel underkända betyg vid distansundervisning. Skolinspektionen identifierade 2021 även ett behov att de kommunala huvudmännen behöver arbeta mer med att förebygga avbrott.

Norrtälje kommuns Kompetenscentrum ska därför utvecklas som ett tillgängligt och effektivt nav för de som önskar studera eller redan studerar hos de Komvuxskolor som bedriver utbildning för Norrtälje kommuns elever. Upplägget är detsamma som den lärcentrumsmodell som idag finns för högskolestuderande. Det bygger en öppen lärmiljö som ska präglas av en tillgänglig studiemiljö som främjar "peer tutoring".

Inom Kompetenscentrum ska det ska finnas handledare och coacher med akademisk bildningsnivå och/eller relevant yrkeserfarenhet. Det coachande förhållningssättet ska leda till att det antal elever som avbryter sina studier minskar. Det ska även bidra till en fördjupad förståelse för orsakerna till studieavbrott och vad som driver förbättrade studieresultat. Målet är att fler elever ska avsluta sina studier med godkända betyg. Vidare ska det också vara en miljö som är öppen för personer inom det kommunala aktivitetsansvaret samt nyanlända. För dessa och andra studerande inom vuxenutbildningen ska samverkan ske med arbetsförmedling och branschen. Kompetenscentrum ska även kunna bistå med lokaler för exempelvis praktiska moment som krävs i de olika utbildningarna som Komvuxskolorna bedriver.

Kompetenscentrumstanken präglad av lärcentrumsmodellen finns också i andra kommuner, till exempel i:

- Täby kommun, som är en del av Kunskapscenter Nordost (KCNO). Där erbjuds bland annat studiestöd på plats av specialpedagog och/eller studie- och yrkesvägledare. Studiemiljöerna erbjuder studiero, stöd i att ansöka till utbildning samt strukturstöd inför och under studier.
- Sollentuna kommun, där ett Lärteam erbjuder såväl öppna studiemiljöer som stöd gällande studieteknik, struktur för studier samt motiverande samtal och studiecoachning. Stödet finns tillgängligt för de elever som är i behov av det och är folkbokförda i Sollentuna kommun.
- Halmstad kommun som har ett Lärcentrum vilket under hösten 2023 kommer att utvecklas till att bli en plats dit alla kan komma oavsett Komvuxskola i en öppen studiemiljö. Avsikten är att utveckla tillgängligheten till elevvägledning och IT-stöd.
- Växjö kommun, där kommunens vuxenutbildning arbetar med att utveckla sin verksamhet utifrån lärcentrumsmodellen med öppna studiemiljöer för elever oavsett vilken Komvuxskola eleverna studerar på.

Lagkrav

Skollag (2010:800) 20, 23 kap

SFS 2022:1089

Upphandlingslagen (2016:1145) 1 kap 2,15,20§§

- EU-domstolen C-410/14 Falk Paharma, C-9/17 Trikkon
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU

Koppling till gällande styrdokument

Utbildningsnämndens verksamhetsplan 2023–2025.

Norrtälje kommuns mål och budget 2024–2026.

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

En konsekvens av den ekonomiska omstruktureringen till att erbjuda samtliga utbildningar i extern regi är att fler kommer att kunna antas till studier inom vuxenutbildningen. Om fler börjar söka sig till komvuxstudier kan detta öka behovet av vägledning till olika utbildningsmöjligheter. Detta bör dock kunna lösas inom ram.

Ett upphörande av egen kommunal regi kan innebära vissa dubbla kostnader under en övergångsperiod, vilken (förutom lokalkostnader) bedöms omfatta mellan 1 och 5 månader. Även om intag av nya elever stoppas från och med 1 januari 2024 och anställda medarbetare i egen regi under uppsägningstiden har ett mindre antal elever kvarstår kostnader under utfasningen, samtidigt som invånare beviljas studier på andra Komvuxskolor. Detta kan därför komma att innebära en kostnad. Utfasningen kommer att ske i enlighet med en av tillförordnad rektor fastställd utfasningsplan för att minimera effekterna.

I det fall kvarstående utbildningstid är längre än utfasningsperioden kommer berörda elever att kunna slutföra sin utbildning med annan utbildningsanordnare. Detta skulle kunna påverka studiegången om ingen likvärdig utbildningsmöjlighet kan erbjudas. Elever som påverkas har dock mycket stora möjligheter att välja andra Komvuxskolor, en viktig åtgärd är säkerställa att elever får slutföra sin kurs/utbildning på bästa sätt.

Berörda lärare kan efter besked om upphörande av kurser och utbildningar i egen regi komma att säga upp sig för att söka annat arbete, vilket kan medföra vissa svårigheter i utfasningen av utbildning i egen regi perioden januari - maj 2024. Även detta hanteras inom ram av den av tillförordnad rektor fastställd utfasningsplan.

Personalen som berörs i avvecklingen av utbildningarna i egen regi kommer att omfattas av till exempel omplaceringar eller uppsägningar på grund av arbetsbrist. Dock bedöms jobbomöjligheterna inom kommunen samt regionen som goda för utbildade och erfarna lärare.

Att fler elever läser på externa Komvuxskolor innebär att uppföljning behöver ske av en högre volym elever i extern regi. Dock finns en struktur i regionen där uppföljningsarbetet sker i samverkan, vilket därmed underlättar uppföljningsansvaret.

Förvaltningens analys och slutsatser

Kommunens ansvar för vuxenutbildning är viktigt ur såväl individens perspektiv som uppdraget för kompetensförsörjningen gentemot olika branscher. Vuxenutbildningen är till sin art såväl en andra chans för de som behöver få sin gymnasiala examen klar senare i livet, som en ny chans för nyanlända att etablera sig och för yrkessamma att växla till ny karriär mitt i livet. De planer, budget och mål som utbildningsnämnden och kommunfullmäktige tagit innebär att Norrtälje kommun kommer att kunna erbjuda fler att studera på komvux. Detta ligger också i linje med Riksdagens beslut att Vuxenutbildningen från 2020 ska utgöra den nationella och regionala basen för kompetensförsörjning.

Förändringen till att vuxenutbildningens kurser och utbildning helt bedrivs av externa Komvuxskolor, men med kommun som huvudman, ligger väl i linje med hur en majoritet av våra närliggande kommuner i Stockholmsregionen organiserar sin verksamhet. Vuxenutbildningen är till sin struktur regional och ställer krav på en hög grad av flexibilitet hos de som bedriver undervisningen. Det regionala samarbetet, som också kommer att förstärkas under 2025, innebär att kommunerna gemensamt kan och ska skapa förutsättningar för att möta behovet av utbildningar.

En lokal närvaro är dock viktig. Norrtälje kommun har en historik med både Lernia och Hermods som tidigare bedrev Komvuxskolor på plats i Norrtälje. Genom att Carl Wahren utvecklar sitt Komvux till att omfatta fler kurser och utbildningar finns den lokala närvaron kvar, för närvarande i både Hallstavik och Norrtälje stad. Lokaliseringstillägget tros kunna möjliggöra en ännu större lokal närvaro.

Kommunfullmäktiges beslutade mål och budget för 2024 anger tydligt att utbildningsverksamheten inom vuxenutbildningen ska *"bedrivas i former som är ekonomiskt hållbara och som möjliggör så att fler kan antas till studier"*. Den genomlysning som är gjord visar tydligt att ekonomin för egen regi, NKV, inte är hållbar och den ligger därmed inte i linje med kommunfullmäktiges mål och budget. En övergång till helt extern auktoriserad regi ses därför som nödvändig och innebär således att fler kan komma att antas till studier inom Komvux.

Att utveckla ett Kompetenscentrum med bland annat coachning innebär en ökad likvärdighet i den service kommunen erbjuder, oavsett vilken kurs eller Komvuxskola eleverna läser på. Utifrån att många vuxnelever väljer att läsa på distans eller i andra former är det viktigt att det finns goda studiemiljöer i hemkommunen. Denna typ av modell, Lärcentrumsmodellen, utvecklas nu i andra kommuner. I Norrtälje finns sedan flera år denna modell för högskolestudenter.

Det finns behov av behöriga och legitimerade lärare i andra skolformer och andra verksamheter, något som kan komma att underlätta vid övertalighet under omställningen. Erfarenhet att snabbt ställa om och finna lösningar för elever finns sedan tidigare i verksamheten. Utifrån att förändringen gäller först i maj 2024 finns det tid att hitta goda och hållbara lösningar för de kvarvarande eleverna.

Tidplaner

Ärendet behandlas på utbildningsnämndens arbetsutskott 2023-09-13 och vid Utbildningsnämndens sammanträde 2023-09-27.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Knut Nygaard
Avdelningschef/Skolchef
Barn- och utbildningskontoret

Bilagor

Beslut skickas till

Avdelningschef för kvalitetsutveckling och strategisk planering
Tf rektor, Norrtälje Komvux
Registrator